

Poul Schlüters tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Schlüter
Statsminister

Dato

2. oktober 1990

Sted

Christiansborg

Verden er ikke den samme som i fjor. Europa er helt anderledes end for et år siden.

Det folketingsår, som indledes i dag, vil stille regeringen og Folketinget over for store udfordringer og positive muligheder. Vi vil komme til at træffe beslutninger af vidtrækkende betydning.

Vi står midt i betydningsfulde og forjættende forandringer i Østeuropa og Mellemeuropa, forandringer, som på afgørende måde kan påvirke vore vilkår, og som skal indpasses i det nye europæiske billede. Vi skal i gang med forhandlingerne om den økonomisk-monetære union. Men samtidig er vi stillet over for den tragiske og faretruende situation omkring Golfen.

På alle tre områder er det regeringens holdning, at Danmark skal blande sig og gøre vor indflydelse positivt gældende. Vi mener, at der i høj grad er brug for, at også mindre lande tager et medansvar for verdensudviklingen og for Europas fremtid.

Det forløbne år kan fuldt ud stå mål med andre store revolutionsår i Europas historie. I Central- og Østeuropa faldt de gamle regimer ét for ét. Frie og demokratisk valgte regeringer er ved at træde i deres sted. Med

beundringsværdig energi og viljestyrke er de nye regeringer og parlamenter nu gået i gang med at løse de mange problemer. De har arvet et nedslidt produktionsapparat, et ødelagt miljø, det politiske og juridiske opgør med fortiden, det uundgåelige behov for overgang til markedsøkonomi. Det vil tage mange år at løse den opgave.

Vi og andre vestlige lande stiller store ressourcer til rådighed for at bistå med processen. Det er afgørende for Europas fremtid, for os alle, at den lykkes.

Med de nye tider er vor Baltikumpolitik afgørende blevet ændret. I næsten 50 år har vi af velkendte grunde måttet undvære enhver officiel kontakt med de baltiske republikker. De private forbindelser har kun været yderst begrænsede. Men siden de demokratiske valg i foråret har det været vor politik med al kraft at udbygge vore kontakter med Baltikum. Et enigt Folketing har støttet denne politik.

Det er et af hovedmålene for regeringen politik, at Østersøen igen skal blive centrum for et blomstrende økonomisk og kulturelt fællesskab.

Vi er ikke blinde for de mørke skyer, som lurer i horisonten. Sovjetunionen er i dyb krise. Dens ledelse må nødvendigvis gennemføre ambitiøse politiske og økonomiske reformer. Udviklingen i Sovjetunionen vil få konsekvenser også for Danmark, ja, for hele Europa.

I EF har vi besluttet, at vi vil støtte Sovjetunionens udvikling hen imod demokrati og markedsøkonomi, men vor bistand skal fremme reformerne, og de kan ikke træde i stedet for dem. Vi vil også gøre, hvad vi kan for at inddrage Sovjetunionen i det internationale økonomiske system. Vi vil modvirke

tendenser til isolation af Sovjetunionen.

Som en følge af udviklingen i Central- og Østeuropa er også den sikkerhedspolitiske situation i Europa forbedret væsentligt og meget mærkbart. De omfattende beslutninger, der blev vedtaget på NATO-topmødet i juli, har demonstreret vor alliances evne til at tage initiativer og til at forme grundlaget for den sikkerhedspolitiske udvikling i Europa.

Det er regeringens faste overbevisning, at Danmarks interesser fortsat bedst varetages i et solidarisk samarbejde med vore NATO-allierede. Gennem fortsat aktiv deltagelse i de tætte konsultationer mellem landene i alliancen har Danmark de bedste muligheder for at øve indflydelse på udformningen af det nye Europa.

Regeringen finder det helt naturligt at tilpasse det danske forsvar til den ændrede internationale og sikkerhedspolitiske situation. Denne tilpasning skal ske velovervejet og i tæt samarbejde med vore allierede. Detaljerede overvejelser herom vil kunne indgå som en væsentlig del af grundlaget for et nyt forsvarsforlig til afløsning af det nuværende.

Men jeg vil dog advare imod urealistiske forventninger om hurtige og drastiske reduktioner i forsvaret og på forsvarsbudgettet. Der er mange gode tegn på og forhåbninger om en positiv udvikling i vor del af verden, men vi oplever også stadig en lang række politiske risikomomenter i verden. Derfor er det nødvendigt, at vi fortsat opretholder et tilstrækkeligt dansk forsvar, og at vort medlemskab af NATO indgår som et væsentligt element i dansk sikkerhedspolitik.

I den forbindelse er det nødvendigt at vurdere betydningen af, at den amerikanske tilstedeværelse i Europa vil blive mindsket. Vore store allierede må samtidig forventes at skære ned i deres forsvar – også den del, der er udset til at forstærke det danske forsvar. Fremtiden vil derfor samtidig kunne vise sig at stille relativt større krav til vor evne til at forsvare os selv.

De meget hurtige omvæltninger i Central- og Østeuropa følges af stærke brydninger. Dystre i begivenheder finder sted lige uden for Europas dør. Iraks brutale aggression mod en fredelig nabo, Kuwait, udgør det groveste brud på alle folkerettens grundlæggende principper. Dets anvendelse af udenlandske statsborgere som bombeskjolde er et afskyvækkende brud på fundamentale menneskelige principper.

Verdenssamfundet besvarede Iraks aggression med beslutsomhed og enstemmighed. For første gang nogen sinde vedtog FN's Sikkerhedsråd i medfør af pagtens kapitel VII omfattende og bindende sanktioner mod en aggressor.

Danmark ønsker en fredelig løsning på krisen i Golfen. Dette fordrer den fulde brug af alle pagtens muligheder samt bidrag fra alle medlemmer af verdenssamfundet.

De bindende sanktioner må gøres så effektive som overhovedet muligt, og de må håndhæves strikte. For at medvirke til en bredt funderet indsats har Danmark besluttet at sende et flådefartøj til Golfen, som skal deltage i håndhævelsen af de bindende sanktioner i overensstemmelse med Sikkerhedsrådsresolution nr. 665.

Vi er stemt for, at FN tillægges en så central rolle som muligt i koordinationen af

de multinationale bestræbelser for at sikre en fuldstændig gennemførelse af sanktionerne. Dette vil styrke FN's muligheder i fremtidige konflikter og bringe os tættere på oprettelsen af det kollektive sikkerhedssystem, som FN's fædre forestillede sig.

Kun en fuldstændig og betingelsesløs tilbagetrækning af de irakiske styrker fra Kuwait og genoprettelsen af Kuwaits uafhængighed, suverænitet og territoriale integritet vil udgøre en acceptabel udgang på krisen. Vi må utvetydigt og én gang for alle demonstrere, at aggression aldrig vil betale sig.

Fra alle sider i Europa er der forventning og håb om, at det vil lykkes allerede i år at underskrive den første traktat om begrænsning af de konventionelle væbnede styrker i Europa. Danmark vil deltage aktivt i gennemførelsen af denne traktat. Og vi vil gå energisk ind i arbejdet med forberedelsen af et oplæg til fortsatte forhandlinger om konventionelle styrker og en videreførelse af den europæiske nedrustningskonference. Vi skal helt bestemt fastholde det mål og det håb, at alle lande – også Danmark – kan reducere deres militære udgifter væsentligt.

Den Europæiske Sikkerhedskonference er nu inde i en rivende udvikling. Mødet i København om CSCE's menneskelige dimension resulterede i vedtagelsen af det vigtigste dokument siden Helsingforslutakten: Københavndokumentet. Forberedelserne til CSCE-topmødet i Paris i november skrider fremad. Der er udsigt til enighed om gennemgribende forandringer med henblik på at tilpasse CSCE til den nye politiske situation i Europa.

Og så i morgen gennemføres foreningen af de to Tysklunde. Dermed bliver den unaturlige deling af Europa endelig overvundet.

Vi har med glæde set den udvikling, som førte frem til denne genforening, og vi ser frem til et godt og tillidsfuldt samarbejde med et genforenet, demokratisk Tyskland.

Som Forbundsrepublikkens partner og allierede gennem årtier ved vi, at vi kan regne med et betydningsfuldt tysk bidrag til den europæiske samarbejdsproces og bestræbelserne for at skabe et bredt europæisk samarbejde. Det har været glædeligt at se, at processen hen imod tysk enhed har fundet sted netop inden for en sådan europæisk ramme.

I forhold til de øvrige lande i Central- og Østeuropa udgør EF – og har længe gjort det – en dynamisk kraft. Det har givet sig udslag i en stor interesse for at indgå samarbejdsaftaler med Fællesskabet. Flere af de nye demokratier ønsker medlemskab på længere sigt. Forhandlingerne mellem EF og EFTA-landene om en tættere tilknytning til Fællesskabet – etableringen af det såkaldte Europæiske Økonomiske Rum – er i fuld gang. Regeringen arbejder positivt for et resultat af disse forhandlinger, så der hurtigt kan indgås en aftale med I EFTA-gruppen.

Denne gruppe omfatter jo bl.a. de øvrige nordiske lande. Og det er regeringens håb, at en aftale kan blive en første etape hen imod egentligt medlemskab for de nordiske lande, der måtte ønske det. Det vil styrke de værdier, som det nordiske samarbejde står for. Det vil også føre til et endnu tættere samarbejde mellem de nordiske lande.

Etableringen af det indre marked er nu ved at være virkelighed. Kommissionen mangler faktisk kun at fremsætte enkelte af de forslag, som blev bebudet, da kampagnen startede i 1985. Beslutningstempoet er stadig højt og dynamikken stor.

Regeringen finder det glædeligt, at dansk erhvervsliv beslutsomt og effektivt er gået i gang med den nødvendige omstillingsproces. Vi har hjulpet hermed gennem tilpasninger i skatte- og afgiftspolitikken, og det bør vi fortsætte med. Vi ser samtidig, at udlandet i stadig stigende grad betragter Danmark som et attraktivt hjemsted for økonomiske aktiviteter.

Etableringen af det indre marked har også en social dimension. Vi må tilstræbe – det er jo helt naturligt – at man overalt i Fællesskabet opfylder minimumsbestemmelser på arbejdsmarkedsområdet. Regeringen vil arbejde aktivt for en sådan social balancering af det indre marked.

Fællesskabet står nu over for to regeringskonferencer: om økonomisk og monetær union og om politisk union. Regeringen vil gå aktivt og offensivt ind i disse regeringskonferencer.

Med de motiverede dagsordener, der af et stort flertal blev vedtaget her i Tinget den 30. november sidste år og den 18. april i år, er der nu lykkeligvis bred enighed om hovedlinjerne i dansk EF-politik. Denne enighed håber vi kan fastholdes på grundlag af regeringens memorandum, som vi nu vil forhandle med Folketingets partier.

På det økonomiske og monetære område vil et tættere samarbejde give betydelige fordele, bl.a. i form af mindre omkostninger og større sikkerhed, især til gavn for vore virksomheders investeringsbeslutninger. Det vil resultere i øget vækst og beskæftigelse samt sikring af en stabil prisudvikling og dermed bidrage til at sikre realindkomsterne.

De nationale parlamenter skal beholde kontrollen med budgetpolitikken. Men de enkelte landes parlamenter må selvfølgelig forpligte sig til at udforme den økonomiske politik i samarbejde med deres partnere.

Vi støtter ideen om et europæisk centralbanksystem, som skal bygge på de eksisterende centralbanker. Det nye centralbanksystem må sikres uafhængighed, sådan som vi jo også har indrettet os i Danmark. Systemets styrende organ bør derfor også træffe sine beslutninger ud fra princippet om én mand, én stemme. Det vil med tiden blive naturligt med en fælles valuta. Først da vil de fulde økonomiske fordele af ØMU kunne høstes.

På det politiske område vil vi arbejde for et EF, der er mere demokratisk, mere åbent over for offentligheden, og som samtidig kan fungere mere effektivt. Det skal være et EF, der kan sikre en øget indsats til fordel for bl.a. miljøet og arbejdsmiljøet. Vi vil også arbejde for, at beslutninger kun træffes i EF i de tilfælde, hvor opgaverne mest hensigtsmæssigt løses på fællesskabsplan.

Det politiske samarbejde mellem De Tolv er inde i en rivende udvikling. I det hele taget indtager forholdet til landene uden for EF, både politisk og økonomisk, en stadig mere fremtrædende plads på dagsordenen i EF- og EPS-sammenhæng. Denne udvikling vil blive afspejlet under forhandlingerne på de kommende regeringskonferencer.

Ikke blot i Europa står vi altså over for store udfordringer og store muligheder. Helt generelt er forholdet mellem supermagterne på vej ind i en fase, hvor der er grundlag for at tale om et egentligt samarbejde – et samarbejde, vi bl.a. nu ser demonstreret i forbindelse med begivenhederne i Golfen.

Vi lever i en verden, hvor vi bliver mere og mere afhængige af hinanden. Også behovet for solidaritet med Den Tredje Verden bliver stadig mere tydeligt.

Vi synes, det er glædeligt, at indførelsen af demokrati i Central- og Østeuropa faktisk har gjort stærkt indtryk også i ulandene. Adskillige lande har allerede taget skridt nu i demokratisk retning. Andre vil forhåbentlig følge efter. Der er også en stigende erkendelse af sammenhængen mellem frie politiske forhold, respekten for menneskerettighederne og mulighederne for at opnå en positiv økonomisk og social udvikling.

Fra dansk side har vi mulighed for gennem vor meget betydelige udviklingsbistand at støtte ulandenes bestræbelser i den retning. Det kan vi bl.a. gøre gennem den demokratifond, der har fået bred politisk støtte. Den kan bruges til at styrke en demokratisk udvikling over en bred front – ikke blot i udviklingslandene, men også i Central- og Østeuropa og i de baltiske lande.

Der skal også vises handlekraft over for de hjemlige, indenrigspolitiske opgaver.

Den økonomiske udvikling hos os er – som næsten altid – præget af både positive og negative træk.

Dansk økonomi er nu stærkt på vej mod ligevægt på betalingsbalancen over for udlandet. Det ser ud til, at underskuddet i år nedbringes til ca. 5 mia. kr. Det er en halvering i forhold til i fjor.

En stor fremgang i eksporten og lavere import har skabt et overskud på vare- og

tjenestebalancen over for udlandet på over 30 mia. kr., svarende til ca. 4 pct. af BNP. Danmark er nu det OECD-land, der har det største overskud på vare- og tjenestebalancen.

Danske virksomheder klarer sig lige så godt som andre nordeuropæiske virksomheder på eksportmarkederne.

Det er målet inden for de nærmeste år at skabe et overskud på den samlede betalingsbalance, så der kan påbegyndes en tilbagebetaling af den udenlandske gæld. Derved formindskes de store rentebetalinger, og det vil fjerne møllestenen fra den danske økonomi og give et større manøvrerum i den økonomiske politik.

At dansk økonomi er på rette spor, understreges af den lave inflation. Lønstigningerne er under udlandets, og pristigningerne i løbet af det seneste år er simpelt hen blandt de laveste i verden.

På den anden side har væksten i et par år været lav, både absolut og sammenlignet med andre landes. Derfor har vi fået underskud på statsfinanserne, og derfor er arbejdsløsheden steget. Det skønnes nu, at arbejdsløsheden i 1990 vil blive på 275.000.

Denne lave vækst har sin baggrund i en afdæmpning af den indenlandske efterspørgsel – især det private og det offentlige forbrug og boligbyggeriet.

Baggrunden for det er dels en glædelig stigning i den private opsparing – det

havde vi sandelig behov for – og dels den stramme finanspolitik. Begge dele har været afgørende forudsætninger for den positive udvikling på betalingsbalancen.

Målet for regeringens økonomiske politik er at få skabt grundlaget for fuld beskæftigelse, gradvis at kunne øge levedoden og at sikre et godt miljø. Men det skal ske på en sådan måde, at vi kan fastholde den sunde udvikling også på længere sigt. Derfor skal underskuddet på betalingsbalancen bringes ud af verden. Det samme gælder selvfølgelig underskuddet på statsfinanserne.

Den stramme udgiftspolitik i den offentlige sektor og den stramme finanspolitik vil vi fortsætte. Også lavinflationen ønsker vi at fastholde. Der er i virkelighedens verden intet alternativ til en sådan politik. For første gang i mange år har vi nu en chance for at vinde kampen mod det kroniske og belastende underskud på betalingsbalancen, der er så ødelæggende for vores handlefrihed.

Nu har jeg sagt, hvad vi bør gøre. Jeg kan også give opskriften på, hvad vi ikke skal gøre: Vi skal ikke lempe finanserne med ikkefinansierede skattelettelser, vi skal ikke love hurtig reallønsfremgang, og vi skal ikke øge de offentlige udgifter for kortvarigt at stimulere beskæftigelsen.

Vi skal holde fast. Vi skal holde fast i en politik, der for første gang nu virkelig er på vej til at tackle underskuddet over for udlandet.

Holde-fast-metoden er vist den eneste, som aldrig har været benyttet i dansk økonomisk politik. Den er selvfølgelig heller ikke populær. Det forstår jeg godt, for det gør ondt i indtjeningen og i beskæftigelsen i en række brancher, især dem, der har tilknytning til hjemmemarkedet. Men alligevel skal vi holde fast.

Men vi skal så tillige gøre det langt mere positivt, når vi støtter og hjælper. Og vi skal gøre en større indsats for at aktivere de ledige gennem uddannelse og job.

Jeg tror, vi alle sammen erkender, at vi har en række strukturelle knuder på vort arbejdsmarked, og disse knuder skal vi se at komme af med. Et mere smidigt og mere tilpasningsdueligt arbejdsmarked er den helt afgørende forudsætning for at komme arbejdsløsheden til livs. Det gælder særligt i vore dage, hvor arbejdsløsheden har en anden karakter end for 20 eller 40 år siden. Vi kan kun nå dette fornemme mål, hvis der vises mod og vilje til forandringer i de gamle, tilvante systemer.

Den stramme udgifts- og finanspolitik er unægtelig afspejlet i det forslag til finanslov, regeringen har fremsat. Det er naturligvis fremlagt til forhandling, men jeg må understrege, at det for regeringen er en ufravigelig forudsætning, at den udgiftspolitiske ramme, vi bygger på, fastholdes, og at stramheden i finanserne bevares.

Regeringen lægger også afgørende vægt på, at skatte- og afgiftspolitikken bidrager til at løse strukturproblemerne – netop strukturproblemerne – i dansk økonomi.

Marginalskatten på den sidst tjente krone ligger i Danmark væsentligt over niveauet både i de øvrige EF-lande og i de nordiske lande. Sænkning af marginalskatten er derfor helt nødvendig for at skabe konkurrencedygtighed, så nøglearbejdskraft kan fastholdes og det bliver attraktivt at placere investeringer og dermed produktion og arbejdspladser i Danmark. En tilnærmelse til skatteforholdene i andre lande vil også betyde, at vi står bedre rustede til at

udnytte fordelene ved EF's indre marked.

Med særligt henblik på at yde et væsentligt bidrag til en afdæmpet lønudvikling ved de forestående overenskomstforhandlinger foreslår regeringen, at 6 pct.-skatten afskaffes med 3 pct. i 1991 og de sidste 3 pct. i 1992.

Endvidere foreslår vi, at 3 pct.-fradraget forøges til et 4 pct.-fradrag, og at grænsen for fradraget hæves fra 3.700 kr. til 5.300 kr.

Forslaget betyder, at der bliver personskattelettelse for alle skatteydere. For arbejdsindkomster på f.eks. 130.000 kr. giver det en forbedring i den disponible indkomst på 1 pct. i 1991, mens forbedringen for det, man kan kalde en gennemsnitlig LO-arbejder, bliver på 2 pct. i 1991, og så kommer der en yderligere lettelse i 1992.

Herudover foreslår regeringen, at virksomhedsskatten for selvstændige sænkes fra 50 pct. til 40 pct., så der igen bliver ligestilling med selskabsskatten. Endelig foreslås det at ophæve dobbeltbeskatningen af aktieudbytter som aftalt ved skattereform I.

Men jeg må understrege, at det ikke vil være forsvarligt at gennemføre disse skattelettelse og -omlægninger, medmindre der skaffes dækning krone for krone. Ved valget af finansieringsmuligheder har regeringen lagt vægt på at fjerne, hvad man kan kalde åbenbare urimeligheder i vores skattesystem, og særlige regler, som ikke er almindeligt gældende i andre lande. En række af regeringens finansieringsforslag vil lukke huller i skattesystemet, som typisk er blevet udnyttet og anvendt af personer med højere indkomster. Det skal man lægge mærke til, når man studerer forslagene nærmere.

Forslagene betyder, at alle lønmodtagere får lov til at beholde en lidt større del af deres indtægt selv. Det er derfor også regeringens forventning, at de kommende overenskomstforhandlinger vil resultere i meget begrænsede lønstigninger. Det er den vej, vi skal gå for at forbedre konkurrenceevnen og ikke mindst for at få en tiltrængt, men holdbar vækst, som ikke kort efter ødelægges, fordi tingene er ude af kontrol, og det er holdbar fremgang i vækst og beskæftigelse, regeringen går efter.

Forslagene om lettelse af personbeskatningen skal nemlig ikke ses isoleret. De udgør endnu et væsentligt skridt i den strukturpolitiske omlægning, vi er ved at gennemføre. Lad mig slå fast, at den positive udvikling på betalingsbalancen vil fortsætte også med gennemførelsen af regeringens skatteforslag. Økonomiministeren fremlægger i morgen en oversigt, som redegør nærmere for den økonomiske baggrund. På længere sigt vil forslagene om at fjerne vildskud og forvriddinger fra skattesystemet endda give store strukturforbedringer.

Hvorfor har vi så netop valgt at foreslå 6 pct.-skatten fjernet og at forhøje 3 pct.-fradraget? Fordi det er nødvendigt, og fordi vi mener, at det er det mest effektive. Hvis vi f.eks. anvendte det samme provenu til andre typer af reduktioner i skatten, ville lettelsen i marginals-katten blive mindre. Det gælder både en nedsættelse af 22 pct.-skatten og en nedsættelse af kommuneskatten. Det gælder også en eventuel moms-nedsættelse eller en forhøjelse af personfradraget.

Regeringens forslag giver betydelig større lettelser for de fleste fuldtidsbeskæftigede. For indkomster under grænsen for 6 pct.-skatten kan det nævnes, at forhøjelsen af 3 pct.-fradraget til 4 pct. giver samme økonomiske fordel som f.eks. en nedsættelse af moms-en med over 1 procentpoint, men herudover betyder afskaffelse af 6 pct.-skatten, at det bliver mere attraktivt at

spare op, fordi beskattningen af kapitalindkomst, f.eks. renteindtægter, bliver nedsat mærkbart. Det gælder for resten også beskattningen af lejeværdi.

Hertil kommer så, at samspilsproblemerne mindskes væsentligt, at sort arbejde bliver reduceret, og at skattesystemet bliver forenklet betragteligt. Det er til gavn ikke blot for 6 pct.-skatteydere, men selvfølgelig for hele samfundet. Alle disse grunde taler for, at forslagene er en effektiv måde at sænke marginalbeskattningen på.

På tilsvarende måde har regeringen valgt at finansiere skattelettelserne under størst mulig hensyntagen til erhvervslivets konkurrenceevne. Derfor iværksættes nogle af forslagene gradvis, derfor foreslår vi at fjerne, hvad man kan kalde vildskud, som har resulteret i skattetænkning og uhensigtsmæssige dispositioner, og derfor indebærer finansieringen også en tilnærmelse til skatte- og afgiftsreglerne i andre EF-lande. Jeg henviser herom nærmere til de lovforslag, som i dag fremsættes i Folketinget. Regeringens forslag og deres virkninger er nærmere beskrevet i det bilag til min åbningsredegørelse, som nu er omdelt i folketings salen.

Regeringen er fuldt opmærksom på, at erhvervenes omkostninger påvirkes af dele af finansieringen, men ophævelsen af dobbeltbeskattningen af aktieudbytter og nedsættelsen af virksomhedsskatten trækker i den anden retning. Skatteforslagets grundlæggende filosofi er derfor, at lønmodtagerne får skattelettelser, som delvis finansieres ved, at uhensigtsmæssige skattebegunstigelser til erhvervene begrænses.

Helt afgørende mener vi det er, at lempelsen af marginalsatserne giver mulighed for lavere lønstigninger end ellers. Dette har en positiv virkning i forhold til virksomhedernes omkostningsniveau og dermed for øget beskæftigelse.

Lad mig sige for god ordens skyld, at regeringen vil forhandle disse forslag under fuld respekt af de forpligtelser, vi har over for skattereformpartierne.

På grundlag af, hvad jeg vil kalde konstruktive forhandlinger med arbejdsmarkedets parter og kommunerne, lykkedes det i foråret at skabe et forlig med sigte på at løse nogle af de unges uddannelses- og beskæftigelsesproblemer. På baggrund af disse gode erfaringer indbød vi sidst på foråret arbejdsmarkedets parter og kommunerne til firepartsdrøftelser om yderligere fremskridt på området. Det er regeringens mål, at vi i anden fase får taget alvorligt fat på løsningen af arbejdsmarkedets strukturproblemer. Vi skal have flyttet en række af de nuværende passive tilskud over til aktive ydelser, ikke mindst af hensyn til de unge.

Løsningen af arbejdsmarkedets strukturproblemer er helt afgørende for, at vi får skabt et holdbart grundlag for den generelle fremgang i produktion og beskæftigelse, som er så nødvendig. Lad os se det i øjnene. Dette er absolut nødvendigt og bliver en hovedopgave for alle i det folketingsår, vi nu indleder.

Regeringen vil, så snart rapporten fra det, man kalder fase 2-udvalget, foreligger, indlede politiske forhandlinger om løsning af disse påtrængende problemer. Det er vort mål, at der hurtigt skabes en principafklaring, således at den nødvendige lovgivning er på plads inden jul.

En række af de aktiverende initiativer, som kan komme på tale i fase 2, vil påvirke de offentlige budgetter. Der er derfor en nær sammenhæng mellem disse initiativer og forhandlingerne om finansloven for næste år. Regeringen går fordomsfrit ind i politiske drøftelser, også hvor der kan blive tale om

merudgifter til nye – vel at mærke aktiverende – tilbud.

Vi er parate til at drøfte omprioriteringer i forhold til det finanslovforslag, som regeringen har lagt frem, men forudsætningen er, at merudgifter på nogle områder modsvares af mindre udgifter på andre områder. Regeringen kan ikke acceptere stigninger i det samlede udgiftsniveau. Det ville nemlig enten udsætte tidspunktet for de skattelettelser, der er så nødvendige for at genskabe livskraften i dansk økonomi, eller føre til øget statsunderskud, og begge dele ville være lige uforsvarlige.

Der er gennem de senere år gennemført mange moderniseringer og forenklinger i vores offentlige sektor. Hovedparten af regeringens handlingsplan for afbureaukratisering, der kom for et par år siden, er allerede sat i værk. Der er gennemført omfattende privatiseringer, men der må graves dybere i den kommende tid. På mange felter kan og bør der bruges nye metoder til løsningen af samfundets og borgernes fællesopgaver.

Offentlig virksomhed skal langt mere drives efter samme principper, som gælder på private arbejdspladser.

Kommunerne og institutionerne skal have udvidet selvstyre og ansvar. Men der skal også flyttes medarbejdere fra det offentlige over i private virksomheder. Konkurrence på kvalitet og pris mellem at løse opgaver enten i offentligt regi eller i privat regi vil gavne alle. Forskellige modeltilbud, forskellige modelløsninger, forskellig serviceopbygning vil give fordele, og vi skal ikke foreskrive aldeles ensartet service i alle kommuner.

I Folketinget bør – det tror vi er vigtigt – koncentrere sig om overordnede principper og ikke gennem detaljestyling lægge alting i en spændetrøje og dermed hindre nyskabelse og utraditionelle metoder.

Det offentlige skal – hvorfor skulle det offentlige ikke? – ligesom private virksomheder acceptere, at hvis noget kan udføres bedre og billigere udefra i stedet for indefra, så gør man det. Det giver bedre mulighed for tilpasning og forandring. Staten, kommunerne og institutionerne kan med fordel udlicitere langt flere opgaver. Det gælder både tekniske områder, anlæg, vedligeholdelse, service og endog en række felter inden for undervisning og det sociale område. Vi må se i øjnene, at det offentlige ikke er bedst til alting, og at den offentlige sektor, som vi kender den i dag, er for stor og tyngende.

Langt de fleste ansatte i den danske offentlige sektor arbejder dygtigt og samvittighedsfuldt, det anerkender jeg med glæde. Det er systemet, vi skal forbedre, og jeg er overbevist om, at de ansatte gerne deltager i den planlægning og omstilling, vi har brug for.

Det færøske samfund står i disse år over for store økonomiske vanskeligheder. Hjemmestyret søger ved lovgivning og på anden måde at få gennemført den nødvendige økonomiske genopretning. Færøernes landsstyre fører for tiden sammen med Udenrigsministeriet forhandlinger med EF om en kommende handelsordning; vi arbejder naturligvis sammen om at opnå et forhandlingsresultat, der kan styrke den færøske økonomi.

Regeringen vil i begyndelsen af folketingsåret fremsætte forslag til lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre for de kommende tre år. Forslaget har været forelagt Landstinget, som gav tilslutning til det på sin forårssamling. Grønlands hjemmestyre har i de seneste år ført en strammere økonomisk politik; det usikre erhvervsgrundlag kan imidlertid også i Grønland give problemer i de kommende år.

Den redegørelse, jeg nu har givet, tegner et billede af, at regeringen og

Folketinget i dette folketingsår skal træffe en lang række betydningsfulde afgørelser. Derfor har vi brug for et arbejdsdygtigt Folketing, hvor alle partier viser en oprigtig vilje til at medvirke til at skabe gode og fremadrettede løsninger. Der er behov for at partierne viser vilje og evne til at bygge bro over de modsætninger, der naturligt er mellem de forskellige fløje her i salen.

Regeringen indbyder til samarbejde, en indbydelse, der gælder alle Tingets partier. Regeringen tilstræber ikke et folketingsvalg, tværtimod. Regeringen ønsker nye resultater i samarbejde med Folketingets partier, hvis det er muligt. Det er åbenbart, at der er områder, hvor de bedste løsninger kun kan nås, hvis der etableres et bredt samarbejde. Der er også områder, hvor tidligere indgåede aftaler står i vejen for den løsning, regeringen helst ser, hvis der ikke etableres enighed om at ændre dem.

Men kan et sådant samarbejde ikke skabes, vil regeringen ikke af den grund lade problemerne ligge uløste. Det ville være ansvarsløst. Opstår den situation, må regeringen forbeholde sig at søge sit flertal der, hvor et flertal er at finde. Intet enkelt parti må få lov til at gøre Folketinget uarbejdsdygtigt.

Det er regeringens håb, at Folketingets partier vil erkende, hvor vigtigt det er for os alle, at vi forstår at samarbejde om at skabe de gode og fremadrettede afgørelser.

Må jeg foreslå, at vi begynder Folketingets arbejde med at udbringe et leve for Danmark.

Danmark længe leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Den kolde Krig 1946-1989, Det Konservative Folkeparti, Folketingstale, Åbningstale

Relateret

3. oktober 1989

1. oktober 1991

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-schlueters-aabningstale-1990>